

Klinická praxe u studentů všeobecného ošetřovatelství

Eva Šudřichová

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav zdravotnických věd

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Eva Šudřichová
Osobní číslo:	H21187
Studijní program:	B0913P360015 Všeobecné ošetřovatelství
Forma studia:	Kombinovaná
Téma práce:	Klinická praxe u studentů všeobecného ošetřovatelství

Zásady pro vypracování

Rešerše literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek v oblasti klinické praxe u studentů všeobecného ošetřovatelství.

Příprava přehledové studie.

Formulace kritérií pro výběr odborných publikací k řešení problematice.

Realizace kvalitativního výzkumu formou přehledové studie.

Zpracování, vyhodnocení a interpretace informací.

Prezentace přehledové studie a návrh doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

ČESKO. Vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. Online. In: *Zákony pro lidi*, 2005. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-39#p4> [cit. 2025-07-02].

GURKOVÁ, Elena a ZELENÍKOVÁ, Renáta. *Klinické prostředí v přípravě sester: organizace, strategie, hodnocení*. Sestra. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0583-0.

GURKOVÁ, Elena a ZELENÍKOVÁ, Renáta. Nursing students' perceived stress, coping strategies, health and supervisory approaches in clinical practice: A Slovak and Czech perspective. Online. *Nurse Education Today*. 2018, roč. 65, s. 4-10. ISSN 02606917. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.02.023>. [cit. 2025-07-02].

MAREŠ, Jiří. Přehledové studie: jejich typologie, funkce a způsob vytváření. Online. *Pedagogická orientace*. 2013, roč. 23, č. 4, s. 427-454. ISSN 1805-9511. Dostupné z: <https://doi.org/10.5817/PedOr2013-4-427>. [cit. 2025-07-03].

RELOVSKÁ, Martina; MROSKOVÁ, Slávka a BOGUSKÁ, Danka. *Know-how lektora klinické praxe*. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-2219-6.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Jitka Hůsková, Ph.D.**
Ústav zdravotnických věd

Datum zadání bakalářské práce: **3. července 2025**
Termín odevzdání bakalářské práce: **18. srpna 2025**

L.S.

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

Mgr. Věra Vránová, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 4. července 2025

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....

podpis autora

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá faktory, které pozitivně ovlivňují studenty všeobecného ošetrovatelství během jejich praktické výuky v klinickém prostředí. Cílem práce je analyzovat tyto faktory, včetně nástrojů a metod hodnocení praktické výuky. Teoretická část se věnuje historii a současnému systému vzdělávání všeobecných sester. Byly popsány jednotlivé formy teoretické a praktické výuky, přičemž pozornost byla věnována zejména klinickému prostředí, které se zaměřuje na pozitivní faktory podporující well-being studentů. Praktická část práce je zpracována formou přehledové studie, kdy byly pomocí systematického vyhledávání v odborných databázích analyzovány relevantní studie. Výsledky ukazují, že klíčovou roli hraje pedagogická atmosféra, stabilní vedení a dohled mentora, osobní mentor a supervizní setkání. Tyto faktory přispívají k celkovému pocitu jistoty a spokojenosti studentů v klinickém prostředí.

Klíčová slova: studenti, pozitivní faktory, ošetrovatelství, praktická výuka, mentor

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with factors that positively influence general nursing students during their practical training in a clinical environment. The aim of the thesis is to analyze these factors, including tools and methods for evaluating practical training. The theoretical part focuses on the history and current system of general nursing education. Individual forms of theoretical and practical training are described, with particular attention paid to the clinical environment, which focuses on positive factors that support student well-being. The practical part of the thesis is in the form of a review study, in which relevant studies were analyzed using a systematic research of professional databases. The results show that the pedagogical atmosphere, stable leadership and supervision by a mentor, a personal mentor, and supervisory meetings play a key role. These factors contribute to the overall sense of security and satisfaction of students in the clinical environment.

Keywords: students, positive factors, nursing, practical teaching, mentor

Ráda bych touto cestou upřímně poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce paní Mgr. Jitce Hůskové, Ph.D. za cenné rady, odborné vedení práce, podporu a trpělivost kterou mi věnovala po celou dobu zpracování práce. Velké poděkování patří také mé rodině, především mému manželi za neustálou oporu, povzbuzení a pochopení v náročných chvílích.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 HISTORIE A VÝVOJ VZDĚLÁVÁNÍ V OŠETŘOVATELSTVÍ.....	13
1.1 VÝVOJ OŠETŘOVATELSTVÍ	13
1.2 HISTORIE VZDĚLÁVÁNÍ V OŠETŘOVATELSTVÍ.....	13
1.3 VZDĚLÁVÁNÍ VŠEOBECNÝCH SESTER	15
1.4 STUDIJNÍ PROGRAM VŠEOBECNÉ OŠETŘOVATELSTVÍ	15
1.4.1 Teoretická výuka	16
1.4.2 Praktická výuka	17
2 PRAKTICKÁ VÝUKA V KLINICKÉM PROSTŘEDÍ	18
2.1 VÝUKOVÉ METODY	18
2.2 MENTOR KLINICKÉ PRAXE	19
2.3 POZITIVNÍ PROSTŘEDÍ.....	20
2.4 PSYCHICKÁ A FYZICKÁ ZÁTĚŽ	21
2.5 SUPERVIZE	22
2.6 PEER PODPORA.....	23
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	24
3 CÍLE PRÁCE	25
3.1 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	25
4 METODIKA	27
4.1 STRATEGIE VYHLEDÁVÁNÍ	27
4.2 KLÍČOVÁ SLOVA.....	28
4.3 SCHÉMA REŠERŠNÍHO PROCESU	29
4.4 PŘEHLED STUDIÍ	30
5 PŘEHLEDOVÁ PRÁCE	32
6 DISKUSE	39
ZÁVĚR	43
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	45
SEZNAM TABULEK.....	49
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	50
SEZNAM PŘÍLOH.....	51

ÚVOD

Ošetrovatelství patří mezi nejstarší a zároveň nejvíce rozvíjející se profese v oblasti zdravotní péče. Jeho podoba a poslání se v průběhu staletí proměňovaly pod vlivem kulturních, náboženských, společenských i politických faktorů, významných historických událostí a osobností, které svým působením formovaly podobu péče o nemocné.

Klinická praxe je jedním z nejdůležitějších pilířů vzdělávání studentů všeobecného ošetrovatelství, protože propojuje teoretické znalosti získané během studia s reálnými situacemi, které zažívají studenti ve zdravotnických zařízeních. Umožňují osvojit si praktické dovednosti, získat zkušenosti s péčí o pacienty a pochopit zásady týmové spolupráce v rámci ošetrovatelské profese. Klinická praxe je zároveň důležitým obdobím profesního zrání, během kterého se studenti učí zvládat odpovědnost, rozhodovat se v náročných a často nepředvídatelných situacích a pracovat pod dohledem zkušených odborníků.

Téma klinické praxe je v současnosti velmi aktuální. V době, kdy se zdravotnické prostředí rychle mění a klade důraz na komplexní péči, mezioborovou spolupráci a empatii, je důležité věnovat pozornost efektivitě praktické výuky a jejímu přínosu pro přípravu budoucích všeobecných sester.

Tato bakalářská práce si klade za cíl analyzovat faktory, které pozitivně ovlivňují klinickou praxi studentů, a zmapovat metody hodnocení jejich praktické výuky. Výsledky mohou přispět ke zlepšení organizace praxe, posílení podpory studentů a tím i k efektivnějšímu profesnímu růstu a kvalitnější ošetrovatelské péči v budoucnu.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE A VÝVOJ VZDĚLÁVÁNÍ V OŠETŘOVATELSTVÍ

Vývoj ošetřovatelství v jednotlivých zemích se rozvíjel různě, přesto má mnoho některých společných rysů. Ošetřovatelská profese byla vždy ovlivňována náboženskými, kulturními, společenskými, politickými faktory a vědeckými objevy. Významnou roli sehrály také války a osobnosti, které svým přístupem a činy ošetřovatelství formovaly. Tyto vlivy na sebe navzájem působí a prolínají se, proto je nelze zcela oddělit. Z historického hlediska se ošetřovatelství vyvíjelo ve třech hlavních směrech (Plevová, 2018, s. 11-12).

1.1 Vývoj ošetřovatelství

Začátky ošetřovatelské péče mají své kořeny v raném středověku, kdy docházelo k šíření křesťanství. Samotná péče o druhé má však mnohem starší kořeny a objevuje se již v předkřesťanských civilizacích. Pomáhat druhým je přirozenou lidskou vlastností. Křesťanství, které do filozofie lidské existence začlenilo pojem utrpení a povinnost péče o bližní významně přispělo k rozvoji ošetřovatelské péče (Kutnohorská, 2010, s. 13).

První vývojovou etapou bylo **neprofesionální ošetřovatelství**, kdy péče o nemocné vycházela z tradičního systému vzájemné pomoci v rodinách a komunitách, člověk se staral sám o sebe nebo o své blízké. Druhý směr označován jako **charitativní ošetřovatelství** vycházelo z morálních a náboženských principů, kdy šlo o humánní péči a snahu pomoci trpícímu člověku. Posledním směrem je **profesionální ošetřovatelství**, které se začalo formovat s rozvojem medicíny a zdravotnictví jako vědních oborů a stalo se samostatnou odbornou disciplínou (Plevová, 2018, s. 11-14).

1.2 Historie vzdělávání v ošetřovatelství

Vzdělávání sester bylo založeno především na předávání praktických dovedností a zkušeností z generace na generaci. Tyto základy se formovaly v prostředí charitativních institucí a středověkých hospitálů, jejichž hlavním cílem bylo poskytovat útočiště a základní péči lidem z nejchudších vrstev společnosti, o které se nemohly postarat jejich rodiny. Péče měla převážně náboženský a dobročinný charakter a byla vykonávána zejména členy církevních řádů, bez nutnosti odborné přípravy personálu (Plevová, 2018, s. 125-127).

Kvalita ošetřovatelské péče se začala výrazně zlepšovat během krymské války (1854 až 1856), kdy se prosadila myšlenka, že by o raněné a nemocné měly pečovat odborně vyškolené ženy. Důležitou osobností v tomto období byla Florence Nightingalová, která

se svým týmem sester pečovala o raněné vojáky v průběhu krymské války. (Kutnohorská, 2010, s. 37).

První známky systematického vzdělávání v ošetrovatelství se objevují až na konci 18. století, kdy byly v některých zařízeních pro duševně nemocné pořádány úvodní přednášky pro ošetrovatelky. K významnému posunu došlo v roce 1860, kdy byla v Londýně založena vůbec první ošetrovatelská škola na světě, a to při nemocnici sv. Tomáše. Její zakladatelkou byla Florence Nightingalová, která školu otevřela po svém návratu z Krymské války. Třídy měly méně formální charakter a většinu předmětů vyučovali lékaři. Florence Nightingalová vytvořila podrobný systém hodnocení pro každou studentku. Na oplátku mohly i studentky hodnotit své učitele, čímž se podílely na budoucích úpravách výuky. Výuka probíhala jak v běžných třídách, tak i přímo u pacientů v nemocnici, kde studentky nosily speciální uniformy, které navrhla Florence Nightingalová. Tento model vzdělávání se rychle rozšířil do dalších velkých evropských měst i do Spojených států (Plevová, 2018, s. 127-129; Kutnohorská, 2010, s. 42).

V roce 1918 vznikla v Praze Vyšší sociální škola, jejímž cílem bylo v rámci ročního studia vzdělávat pracovníky pro oblast sociální péče, a postupem času se zde začaly připravovat i diplomované sestry určené pro samostatnou činnost v terénu. V roce 1946 pak byla v Praze založena Vyšší ošetrovatelská škola (dále VOŠ), která se specializovala na vzdělávání sester-učitelek pro výuku na ošetrovatelských školách, vrchních sester pro manažerské funkce v oblasti ošetrovatelství a sester zaměřených na péči v domácím prostředí (Plevová, 2018, s. 130-132).

Pozitivní trend ve vzdělávání sester byl však po roce 1948 přerušen vlivem politických změn. V důsledku přijetí sovětského modelu vzdělávání došlo ke sjednocení ošetrovatelských škol s rodinnými a sociálními školami, a vznikly tak střední zdravotnické školy (dále SZŠ). Ty poskytovaly čtyřleté studium, do kterého studenti vstupovali již ve věku 14–15 let. Mladí studenti byli pro náročné povolání často psychicky a sociálně nezralí, což se negativně odráželo na jejich schopnosti adaptovat se na profesní roli. Studium bylo orientováno především na medicínské znalosti a technické dovednosti související s péčí o hospitalizované pacienty. Vzhledem k rostoucím nárokům na kvalifikaci učitelek ošetrovatelství bylo v roce 1960 v Praze zahájeno vysokoškolské magisterské studium v tomto oboru. Československo se tím stalo druhou zemí na světě (po skotském Edinburgu), která poskytovala sestrám vysokoškolské vzdělání (Plevová, 2018, s. 130-135).

1.3 Vzdělávání všeobecných sester

Vzdělávání všeobecných sester se řídí směrnicemi Evropské unie, zejména směrnicí 2005/36/ES, později novelizovanou směrnicí 2013/55/EU, které stanovují požadavky na odbornou přípravu a kvalifikaci v tomto povolání. V České republice je systém vzdělávání všeobecných sester upraven zákonem č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních, ve znění pozdějších předpisů.

Od roku 2004/2005 je kvalifikační příprava všeobecných sester realizována pouze na vyšších odborných zdravotnických školách, vysokých školách a univerzitách. Tato změna byla zavedena z důvodu nevyhovujícího předchozího systému, který již neodpovídal aktuálním potřebám zdravotnictví ani požadavkům evropské legislativy (Česko, 2004).

Zákon č. 96/2004 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. dubna 2004, stanovuje podmínky pro získání a uznávání odborné způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání, ale také rámec pregraduálního a postgraduálního vzdělávání. Současně vymezuje různé formy výkonu povolání všeobecné sestry, a to buď samostatně bez odborného dohledu, pod odborným dohledem nebo pod přímým vedením (Česko, 2004).

1.4 Studijní program Všeobecné ošetřovatelství

Studijní program je zaměřen na přípravu kvalifikovaných odborníků v oblasti ošetřovatelství, kteří disponují jak teoretickými znalostmi, tak praktickými dovednostmi nezbytnými pro výkon povolání všeobecné sestry. Absolventi tohoto programu jsou schopni samostatně poskytovat péči o zdraví, podílet se na prevenci onemocnění i na samotné léčbě pacientů, a to ve zdravotnických i sociálních zařízeních různých typů (Věstník MZČR, 9/2021).

Odbornou způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry v současné době je možné v České republice získat dvěma hlavními vzdělávacími cestami. První možností je studium na vyšší odborné škole, které je zakončeno titulem DiS. (diplomovaný specialista). Druhou variantou je vysokoškolské studium v bakalářském studijním programu, po jehož úspěšném absolvování absolvent získá titul Bc. (bakalář). Studium může probíhat buď v prezenční, nebo kombinované (distanční) formě. Délka studia je v obou případech minimálně tři roky, přičemž celkový rozsah výuky činí nejméně 4 600 hodin, z toho alespoň 2 300 hodin je věnováno praktické výuce. Kombinovaná forma musí z hlediska obsahu, rozsahu i kvality výuky plně odpovídat formě prezenční (Česko, 2005; Věstník MZČR, 9/2021).

Bez ohledu na zvolenou formu studia lze náročnost a objem výuky vyjádřit také prostřednictvím kreditního systému vysokoškolského vzdělávání, například European Credit Transfer and Accumulation System (dále ECTS), který je běžně využíván v evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání. Jeden akademický rok odpovídá 60 ECTS, které se dělí do menších modulů. Krátkodobé kvalifikace mají 90–120 kreditů, bakalářské studium 180 nebo 240 (Evropská komise, 2022).

Vzdělávací program se skládá ze dvou hlavních částí, a to z teoretické a praktické výuky. Výuka se, vzájemně doplňuje a je tak zajištěna komplexní odborná příprava studentů na výkon profese všeobecné sestry (Věstník MZČR, 9/2021).

1.4.1 Teoretická výuka

Teoretická výuka tvoří základní součást vzdělávacího programu všeobecných sester a zaměřuje se na získání potřebných znalostí z různých oblastí, které jsou nezbytné pro poskytování kvalitní ošetrovateľské péče. Obsah teoretické části studia lze rozdělit do několika tematických okruhů:

1. **Základy přírodních a medicínských věd**, mezi které patří odborná latinská terminologie, anatomie, fyziologie, farmakologie, patologická fyziologie, patologie, mikrobiologie a epidemiologie, biofyzika, biochemie, genetika, hematologie a transfúzní lékařství, klinická propedeutika, základy radiační ochrany a ochrana veřejného zdraví. Důraz je rovněž kladen na prevenci a včasné rozpoznání nemocí, vztahy mezi zdravotním stavem pacienta a jeho prostředím, zdravotní výchovu a podporu zdravého životního stylu. Součástí výuky jsou i znalosti o zdravotnických prostředcích a jejich správné používání (Věstník MZČR, 9/2021).
2. **Ošetrovateľství a klinické obory**, kde se studenti seznamují s historií, etikou a charakterem ošetrovateľského povolání, obecnými zásadami péče o zdraví, komunitním ošetrovateľstvím a propojením ošetrovateľství s různými lékařskými specializacemi. Mezi tyto obory patří například interní lékařství, chirurgie, ortopedie, neurologie, pediatrie, gynekologie, psychiatrie, onkologie, otorinolaryngologie (dále ORL), oftalmologie, dermatovenerologie, infekční lékařství, geriatric, paliativní péče, intenzivní péče, rehabilitace a dietologie (Věstník MZČR, 9/2021).
3. **Sociální a behaviorální vědy**, které doplňují odborné vzdělání o poznatky z filozofie, sociologie, obecné a zdravotní psychologie, vývojové psychologie,

pedagogiky, práva, ekonomie, informatiky, statistiky a metodologie vědeckého výzkumu. Velký důraz je kladen na praxi založenou na důkazech (Věstník MZČR, 9/2021).

Výuka je zajišťována kvalifikovanými pedagogickými pracovníky podle zákona o pedagogických pracovnících, akademickými pracovníky vysokých škol a dalšími odborníky, kteří splňují zákonné požadavky pro podíl na vzdělávacím procesu (Věstník MZČR, 9/2021).

1.4.2 Praktická výuka

Praktická výuka představuje hlavní složku profesní přípravy všeobecných sester a zaměřuje se na získání praktických dovedností a aplikaci teoretických poznatků v reálném prostředí. Studenti se během praxe učí poskytovat ošetrovatelskou péči v kontextu různých medicínských specializací, mezi které patří zejména praktické lékařství, zubní lékařství, ale především obory jako interní lékařství, chirurgie, ortopedie, traumatologie, neurologie, pediatrie, péče o matku a dítě, gynekologie, psychiatrie, onkologie a hematatoonkologie. Dále se studenti seznamují s péčí v oblasti ORL, oftalmologie, dermatovenerologie, infekčních onemocnění, geriatrie, paliativní péče, intenzivní medicíny a komunitního ošetrovatelství (Věstník MZČR, 9/2021).

Tato praktická výuka probíhá vždy pod přímým dohledem kvalifikovaných všeobecných sester, které jako mentoři zajišťují odborné vedení, podporu a zpětnou vazbu studentům. Tito mentoři jsou oprávněni k výkonu své profese bez odborného dohledu. Kromě standardních klinických pracovišť může praktická výuka probíhat také v přirozeném sociálním prostředí pacienta nebo v zařízeních sociálních služeb, která poskytují zdravotní péči (Věstník MZČR, 9/2021).

2 PRAKTICKÁ VÝUKA V KLINICKÉM PROSTŘEDÍ

Profesní příprava studentů ošetrovatelství představuje komplexní vzdělávací proces, jehož cílem je rozvoj odborných kompetencí prostřednictvím různých forem učení. Klinické prostředí praktického vyučování umožňuje přímé propojení teoretických poznatků s jejich praktickou aplikací v reálném klinickém prostředí. Klinická praxe je považována za strategický a nezbytný prvek profesního vzdělávání, jelikož studentům poskytuje příležitosti k aktivnímu řešení konkrétních situací a problémů, s nimiž se mohou v budoucí profesi běžně setkat. V průběhu praktické výuky mají studenti možnost rozvíjet nejen své odborné znalosti, ale také klíčové dovednosti v oblasti kritického myšlení, klinického úsudku, psychomotoriky či komunikace, kdy dochází k hlubší reflexi poskytované péče (Gurková, 2017, s. 15-17).

V rámci klinické praxe se studenti pohybují napříč různými zdravotnickými zařízeními od akutních lůžkových oddělení nemocnic, přes zařízení následné a dlouhodobé péče, až po pracoviště primární zdravotní péče či sociální služby poskytované v domácím prostředí klientů. Klinické prostředí zahrnuje jak viditelné složky (např. materiálně-technické zázemí, personál, pacienti, učební pomůcky), tak i skryté vlivy (jako jsou organizační kultura, interpersonální vztahy nebo psychosociální klima). Klíčový význam má také kvalita supervize, přístup pedagogů a odborných pracovníků, vedení pracoviště a celkové sociální prostředí, v němž se studenti pohybují. Všechny tyto prvky spoluutvářejí podmínky, v nichž se odehrává proces profesního učení a formování identity budoucí všeobecné sestry (Gurková, 2017, s. 16-19).

2.1 Výukové metody

Klasické výukové metody zahrnují různé přístupy podporující rozvoj teoretických znalostí i praktických dovedností studentů. Mezi ně patří názorně-demonstrační metody, například pozorování, instruktáž nebo ukázky pracovních postupů a dovednostně-praktické metody, jež se zaměřují na nácvik a posilování dovedností prostřednictvím napodobování a praktického tréninku (Krátká, 2016, s. 16).

Aktivizující metody výuky zahrnují zejména diskuse, práci se situacemi z praxe, využití klinické simulace a řízení reálných činností při výuce (Gurková, 2017, s. 258-261).

Komplexní výukové metody pak integrují různé formy výuky, například samostatně řízené studium, kooperativní nebo skupinovou práci a tzv. peer-learning, tedy vzájemné učení mezi studenty (Gurková, 2017, s. 258-261).

2.2 Mentor klinické praxe

Pojem mentor má kořeny v antickém Řecku, kde byl vnímán jako rádce, opatrovník a průvodce, který poskytoval mladším podporu, předával zkušenosti a pomáhal jim zvládat životní i profesní výzvy. V současném pojetí je mentor definován jako odborně způsobilý a zkušený jedinec, nejčastěji všeobecná sestra, jenž v rámci profesního vzdělávání plní více rolí funguje jako školitel, trenér, hodnotitel, ochránce i vzor. Jeho úkolem je provázet studenta pracovním prostředím, podporovat jeho adaptaci na profesní roli a cíleně přispívat k rozvoji jeho odborných kompetencí (Špirudová, 2015, s. 263-268).

Mentorem klinické praxe v ošetrovatelství nebo porodní asistenci se může stát všeobecná sestra nebo porodní asistentka splňující požadavky zákona č. 96/2004 Sb. Musí mít odbornou způsobilost k výkonu povolání bez odborného dohledu a minimálně dvoutou praxi v oboru na plný úvazek. U školitelů, kteří vedou teoretickou nebo praktickou výuku v rámci specializačního vzdělávání, je navíc vyžadována specializovaná způsobilost v daném oboru. Certifikovaný kurz trvá minimálně šest měsíců a zahrnuje alespoň 100 hodin výuky, 60 hodin teoretické a teoreticko-praktické výuky a 40 hodin odborné pedagogické praxe (20 hodin naslechlů a reflexe, 20 hodin samostatného pedagogického výstupu se sebereflexí). Účastník může mít nejvýše 15 % omluvené absence. Kurz je ukončen splněním všech studijních povinností, obhajobou závěrečné práce a získáním certifikátu potvrzujícího zvláštní odbornou způsobilost mentora klinické praxe v ošetrovatelství a porodní asistenci (Věstník MZČR, 2/2011).

Mentor vede odbornou praxi v souladu se studijním plánem a předává studentům aktuální poznatky a dovednosti z oblasti ošetrovateľské péče. Spolupracuje s pedagogy vysokých a vyšších odborných škol při organizaci a hodnocení praxe. Zajišťuje výuku v souladu se studijním plánem a didaktickými zásadami. Studentům přiděluje pacienty dle jejich znalostí a dovedností, které si průběžně ověřuje, aby nedošlo k ohrožení pacienta/klienta. Soustředí se na výuku specializované ošetrovateľské péče a motivuje studenty k aktivnímu zapojení na pracovišti (Špirudová, 2015, s. 272).

2.3 Pozitivní prostředí

Pozitivní prostředí, tzv. well-being, je klíčovým faktorem ovlivňujícím spokojenost a výkonnost nejen všeobecných sester, ale i studentů ošetrovatelství během jejich klinické praxe. Kvalitní pracovní prostředí, které je bezpečné, podnětné a podporující, má podstatný význam při formování profesní identity studentů, jejich motivace a schopnosti zvládat náročné situace, které jsou nedílnou součástí klinické praxe (Špirudová, 2015, s. 252-253).

Podle publikace Srb a kol. (2021) je well-being definován jako „stav, ve kterém můžeme v podporujícím a podnětném prostředí plně rozvíjet svůj fyzický, kognitivní, emocionální, sociální a duchovní potenciál a žít spolu s ostatními plnohodnotný a spokojený život“ (Srb a kol., 2021, s. 20).

Tato definice ukazuje, že well-being přesahuje pouhou absenci stresu či nepohody, zahrnuje aktivní a celostní rozvoj člověka v kontextu podpůrného prostředí. V případě studentů je nutné zdůraznit, že jejich well-being a proces učení tvoří neoddělitelné propojení, bez pocitu pohody, bezpečí a podpory nemohou dosahovat svého maximálního vzdělávacího potenciálu (Srb a kol., 2021, s. 20-25).

Well-being studentů úzce souvisí s organizační strukturou, přístupem vedoucích pracovníků a kvalitou mezilidských vztahů na pracovišti. Podporující prostředí zvyšuje spokojenost, odbornost i angažovanost studentů a snižuje stres a riziko vyhoření. Důvěra mezi studenty a mentory usnadňuje učení a zpětnou vazbu, přičemž zásadní vliv mají vedoucí pracovníci svou schopností poskytovat podporu, respektovat individuální potřeby a podporovat otevřenou komunikaci. Naopak prostředí bez podpory a s negativním klimatem může vést k pocitům nejistoty, nedostatečnosti a ztrátě motivace (Špirudová, 2015, s. 253-258).

Pozitivní učící prostředí charakterizované bezpečím, kvalitními vztahy, podporou silných stránek a možností aktivního zapojení má zásadní vliv na učení i celkovou pohodu žáků. Waters a Loton (2019) ve své metaanalýze uvádějí, že takové prostředí zvyšuje motivaci, soustředění a odolnost studentů, zároveň snižuje úzkost a podporuje dlouhodobý akademický úspěch (Waters a Loton, 2019, s. 2-4).

Pozitivní psychologie podporuje vzdělávání vysokoškolských studentů několika vzájemně propojenými způsoby. Především zvyšuje pocit sounáležitosti a bezpečí, což snižuje stres a úzkost, jež mohou negativně ovlivňovat akademický výkon. Současně

podporuje angažovanost a aktivní účast na výuce, čímž se zlepšuje schopnost dlouhodobé koncentrace a hlubší porozumění studovanému materiálu (Kenneth a Kwan, 2024, s. 5-7).

2.4 Psychická a fyzická zátěž

Klinická praxe studentů ošetrovatelství je méně formálně strukturovaná a vzdělávací instituce nad ní nemá takovou míru kontroly jako nad teoretickou výukou. Během praxe se studenti často dostávají do nečekaných a nepředvídatelných situací, které nelze předem naplánovat. Tyto situace mohou být emočně náročné a vyvolávat pocity obav nebo úzkosti. Každé setkání s pacientem představuje novou výzvu ať už z hlediska jeho zdravotního stavu, nebo individuální reakce na léčbu a rozhodnutí zdravotnického týmu (Gurková, 2017. s. 75).

Studie Gurkové a Zeleníkové (2018) uvádí, že hlavním zdrojem stresu u studentů ošetrovatelství jsou klinické stresory, mezi které patří zejména utrpení nebo úmrtí pacienta, řešení mimořádných událostí, náročná komunikace s klinickým personálem, nedostatek odborných znalostí a dovedností, negativní přístup personálu a nepochopení statusu studenta. Dále se jako významné stresory ukazují strach z chyb, nesoulad mezi teorií a praxí a neznalost nemocničního prostředí. Tyto faktory mohou výrazně ovlivnit fyzické, psychické i sociální zdraví studentů a jejich schopnost zvládat požadavky klinické praxe (Gurková, Zeleníková, 2018, s. 5-7).

Studenti mohou na různé klinické situace reagovat odlišně, a to nejen podle svých předchozích zkušeností, ale také podle toho, jak velkou odpovědnost vnímají a zda mají obavy, že jejich zásah by mohl pacienta negativně ovlivnit. Tato různorodost ukazuje, jak složité a proměnlivé je klinické prostředí, ve kterém probíhá praktická výuka. I když není možné všechny situace předvídat, vzdělávací instituce mohou ovlivnit některé faktory například zvolit vhodné metody a strategie vedení během praxe. Důležitou funkci zde mají mentoři, učitelé odborné praxe a další členové zdravotnického týmu, kteří svým přístupem dokážou výrazně podpořit proces učení a pomoci studentům lépe se přizpůsobit náročným podmínkám klinického prostředí (Gurková, 2017 s. 76-78).

Na klinickém pracovišti může být pro studenty ošetrovatelství stresující, když již neprovádějí výkon na figuríně či modelu, ale na reálném pacientovi. Tento přechod s sebou přináší vyšší míru zodpovědnosti a může vyvolat vnitřní napětí, které v některých případech vede k chybám. Aby se minimalizovalo riziko omylu a současně se posílila studentova jistota i kompetence, je vhodné dodržovat strukturovaný postup. Ten zahrnuje například přípravu všech potřebných pomůcek a slovní popis jednotlivých kroků ještě před

příchodem k pacientovi, ověřování znalostí prostřednictvím cílených otázek mentora („co když?“ scénáře). Mentor se studentem předem stanoví komunikační signály pro průběh výkonu. Například, pokud student začne provádět chybný krok, mentor mu může nenápadně stisknout rameno jako pokyn k zastavení a opravě postupu, aniž by to pacient zaregistroval či byl zneklidněn. Mentor poskytuje studentovi povzbuzení a pozitivní zpětné vazby, zajišťuje příjemnou atmosféru pro pacienta i studenta, a následnou individuální reflexi po ukončení výkonu. Takto vedená klinická praxe podporuje nejen technické dovednosti studentů, ale i jejich psychickou odolnost a schopnost zvládat náročné situace s profesionalitou (Reřovská a kol., 2020, s. 98-101).

Nejčastější příčiny fyzické zátěže studentů všeobecného ošetrovatelství vyplývají především z manipulace s pacienty, která vyžaduje značnou fyzickou námahu a často vede k bolestem zejména v dolní části zad. K fyzickému zatížení přispívají také dlouhé hodiny strávené ve stoje či chůzi během odborných praxí. Studenti navíc často nemají možnost ovlivnit rozdělení práce, což zvyšuje jejich přetížení, a časté chaotické pracovní prostředí vede k rychlému tempu, jež fyzicky i psychicky unavuje. Tyto faktory společně způsobují časté muskuloskeletální potíže, především bolesti zad, ramen a krční páteře (Večerková a kol., 2025, s. 10-23).

2.5 Supervize

Supervize studentů je vnímána jako podpora a hodnocení poskytované během praktické výuky může být realizována individuálně nebo ve skupině, přičemž je nejčastěji vykonávána sestrami s odpovídajícím vzděláním. Supervizor studentů ošetrovatelství je buď zaměstnancem fakulty, nebo externím odborníkem s akreditovaným vzděláním v oblasti supervize. Jeho úkolem je poskytovat studentům během studia reflexi a psychickou podporu během supervizních setkání mimo praktickou výuku (Gurková 2017, s. 146-153).

Supervize je v současné době neodmyslitelnou součástí rozvoje profesní kvality zdravotnických pracovníků, zejména v ošetrovatelské péči. Jedná se o systematický a plánovaný proces podpory, který má za cíl reflektovat a zlepšovat pracovní činnost, odborné dovednosti i osobnostní rozvoj zdravotníků. Supervize umožňuje pracovníkům zpracovat náročné situace, se kterými se ve své praxi setkávají, a hledat nové způsoby řešení problémů pod odborným vedením (Venglářová, 2013, s. 34-38).

„Smyslem supervize je péče o pracovníka, který díky dobré psychické pohodě i odbornému růstu může lépe poskytovat kvalitní péči pacientům.“ (Venglářová, 2013, s. 24)

Supervizor je kvalifikovaný a zkušený odborník, který vede supervizní setkání. Kromě hlubokých odborných znalostí z oblasti ošetrovatelství musí disponovat i schopnostmi facilitace a podpory, umožňujícími bezpečný prostor pro otevřenou reflexi pracovních zkušeností. Supervizor zároveň pomáhá supervidovanému lépe porozumět svým pocitům, profesním postojům a vztahům v pracovním prostředí (Venglářová, 2013, s. 36-39).

V praxi rozlišujeme několik druhů supervize, které se liší svým zaměřením a formou. Nejběžnější jsou tyto typy:

- **Individuální supervize** – probíhá jeden na jednoho mezi supervizorem a supervidovaným, což umožňuje hlubší a osobnější rozbor konkrétních situací a problémů.
- **Skupinová supervize** – pravidelná setkání, která jsou pro všechny zájemce, kteří jsou rozdělení podle profese
- **Týmová supervize** – Supervize pracovního týmu. Tedy pracovníků z různých oborů, jako jsou lékaři, sestry, sanitáři a další (Venglářová, 2013, s. 74-77).

2.6 PEER podpora

V rámci podpory pracovníků ve zdravotnictví včetně studentů byl zřízen Systém psychosociální intervenční služby (dále SPIS). SPIS je specializovaný systém psychosociální podpory, který je určený především pro zdravotnické pracovníky, ale také pro jejich blízké a další osoby, které se ocitnou v náročných situacích spojených s náhlým poškozením zdraví, úrazy či úmrtím. SPIS poskytuje první psychickou pomoc formou kolegiální, tzv. peer podpory. To znamená, že zdravotníci mohou získat podporu od svých zkušených kolegů, kteří prošli speciálním školením. Tato podpora pomáhá zvládat stres a psychickou zátěž spojenou s výkonem povolání a také přispívá k prevenci syndromu vyhoření nebo posttraumatické stresové poruchy. Pro studenty ošetrovatelství, kteří vykonávají praxi v nemocnicích, nabízí SPIS bezplatnou a anonymní psychickou podporu. Studenti mohou využít několik forem pomoci linku kolegiální podpory, online skupinová setkání nebo individuální rozhovory (osobní či online). Systém je založen na dobrovolnosti a přizpůsobuje se individuálním potřebám každého studenta. Tato podpora je důležitá zejména pro studenty, kteří během své praxe čelí obtížným a stresovým situacím, například při řešení závažných případů či mimořádných událostí, a potřebují bezpečné prostředí pro sdílení svých pocitů a zkušeností (Humpl, 2024, s. 3-9).

II PRAKTICKÁ ČÁST

3 CÍLE PRÁCE

Cílem této bakalářské práce je analyzovat a shrnout dostupné poznatky, které mají pozitivní vliv na studenty všeobecného ošetrovatelství při praktické výuce v klinickém prostředí. Bakalářská práce je zpracována formou přehledové práce.

Hlavní cíl: Analyzovat faktory, které pozitivně ovlivňují studenty při praktické výuce.

Vedlejší cíl: Vyhledat metody a nástroje hodnocení praktické výuky.

3.1 Výzkumné otázky

V souladu s cíli bakalářské práce byly stanoveny následující výzkumné otázky, které byly převedeny do formátu PICO (TS) pro rešeršní strategii vyhledávání.

Položené otázky PICO (TS), umožňují strukturovaný a jasný přístup k definování klíčových prvků výzkumu a vyhledání relevantních informací. Tato metoda pomáhá přesně vymezit populaci, intervence, komparaci a výsledky (Beharková, 2019).

1. Jaké faktory pozitivně ovlivňují studenty všeobecného ošetrovatelství při praktické výuce (nebo po jejím absolvování)?

Tabulka 1 Výzkumná otázka č. 1

P	population / populace	studenti všeobecného ošetrovatelství
I	intervention / intervence	praktická výuka
C	comparasion / porovnání	faktory ovlivňující praktickou výuku
O	outcome / výsledek	pozitivní vliv na praktickou výuku
T	time / čas	během nebo po absolvování praktické výuky

(Zdroj: autorka práce, 2025)

2. Jaké metody a nástroje se používají k hodnocení praktické výuky studenty všeobecného ošetrovatelství?

Tabulka 2 Výzkumná otázka č. 2

P	population / populace	studenti všeobecného ošetrovatelství
I	intervention / intervence	evaluace praktické výuky
C	comparasion / porovnání	pozitivní/negativní faktory
O	outcome / výsledek	metody a nástroje
S	setting / nastavení	praktická výuka

(Zdroj: autorka práce, 2025)

4 METODIKA

Pro zpracování této bakalářské práce byla zvolena metoda přehledové práce, která je založena na analýze rozsáhlého souboru relevantních prací v rámci vymezeného časového období. Zaměřuje se pouze na celkový přehled stavu zkoumání v dané oblasti, shromažďuje, analyzuje, posuzuje a propojuje závěry desítek výzkumných studií na toto téma. Výběr a zpracování literatury vychází z konkrétní výzkumné otázky nebo stanoveného hlediska, přičemž dochází k popisu, sumarizaci a syntéze poznatků získaných z předchozích studií. Součástí přehledu je také identifikace nesrovnalostí mezi výsledky a názory jednotlivých autorů. Na základě získaných dat jsou formulována obecnější doporučení a závěry, které reflektují různé aspekty zkoumaného problému. Kvalita přehledové studie závisí na pečlivém výběru zdrojů, metodice jejich analýzy, odborné erudici autora a jeho zkušenostech s daným typem výzkumu (Mareš, 2013).

4.1 Strategie vyhledávání

Po stanovení výzkumného cíle a výzkumné otázky byly vyhledány vhodné odborné zdroje z předem zvolených elektronických databází. K vyhledávání dat byly zvoleny databáze: ScienceDirect, PubMed, ResearchGate a SpringerLink. Každá z nich nabízí přístup k širokému spektru recenzovaných článků, studií a dalších odborných materiálů z oblasti medicíny, humanitních a sociálních věd. Vyhledávání odborných publikací probíhalo v období od 4. července 2025 do 31. července 2025.

Vyhledávání studií bylo realizováno pomocí kombinace klíčových slov propojených Booleovskými operátory AND a OR. Vzhledem k tématu práce byl v databázích aplikován následující model klíčových slov: („nursing student’s“ OR „student nurses“) AND („practical teaching“) AND („learning environment“ OR „clinical practice“) AND („experience“ OR „influencing factors“) AND („assessment methods“). Tento přístup umožnil cílené vyhledávání relevantních zdrojů, které se zabývají vzděláváním a praxí studentů ošetrovatelství v různých učebních prostředích a jejich zkušenostmi.

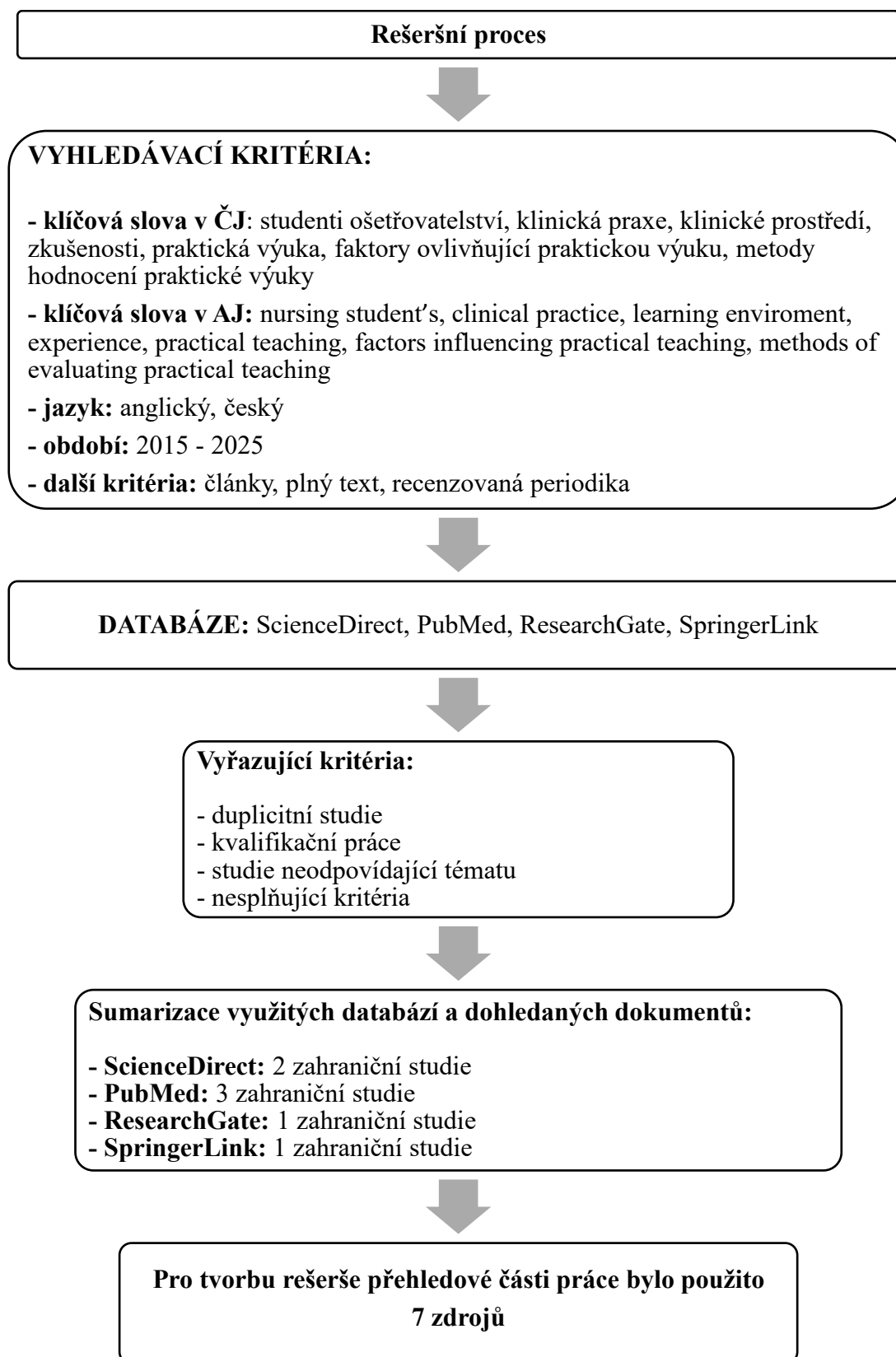
4.2 Klíčová slova

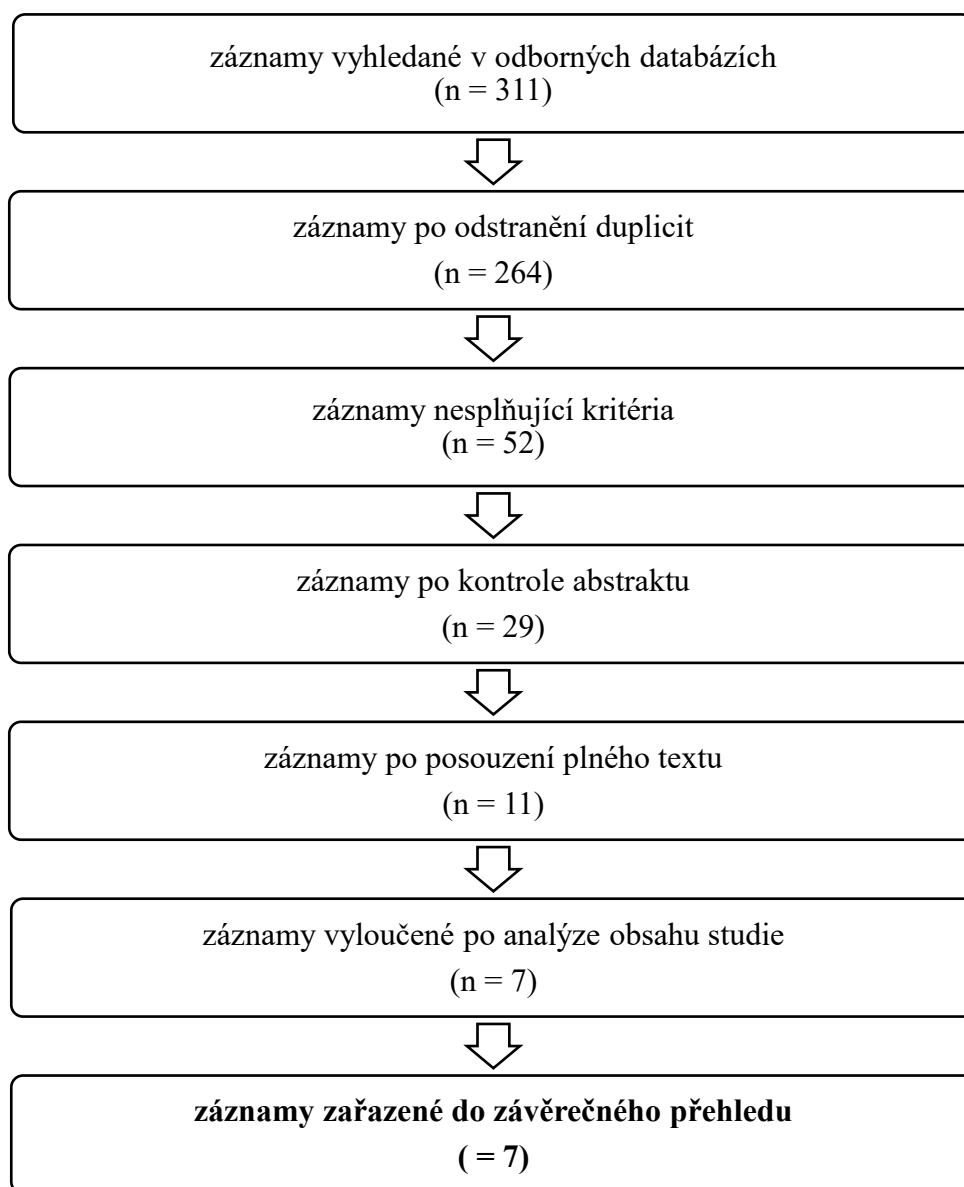
Pro stanovení cílů a formulaci výzkumných otázek byla použita tato klíčová slova:

Česky: studenti ošetrovatelství, klinická praxe, klinické prostředí, zkušenosti, praktická výuka, faktory ovlivňující praktickou výuku, metody hodnocení praktické výuky

Anglicky: nursing student's, clinical practice, learning enviroment, experience, practical teaching, factors influencing practical teaching, methods of evaluating practical teaching

4.3 Schéma rešeršního procesu

4.4 Přehled studií

Tabulka 3 Přehled článků zvolených pro zpracování praktické části

Název studie, rok	Databáze	Zdroj	Typ studie
Nursing students' satisfaction of the clinical learning environment: a research study, 2016	PubMed	BMC Nursing	Deskriptivní korelační studie

Student satisfaction level, clinical learning environment, and tutor participation in primary care clinical placements: An observational study, 2022	Science Direct	Nurse Education Today	Průřezová observační studie
Nursing students' perception of the clinical learning environment and supervision in relation to two different supervision models – a comparative cross-sectional study, 2019	SpringerLink	BMC Nursing	Průřezová studie
Nursing students' perceptions on clinical learning environment and mental health: a multicenter study, 2022	PubMed	Revista Latino-Americana de Enfermagem	Průřezová, multicentrická, popisná studie
Clinical education and training of student nurses in four moderately new European Union countries: Assessment of students' satisfaction with the learning environment, 2016	Science Direct	Nurse Education in Practice	Kvalitativní průřezová studie
Experiences of the clinical learning environment in peer learning: A mixed method study from bachelor students' and main preceptors' perspectives, 2022	ResearchGate	Nordic Journal of Nursing Research	Smíšený výzkum
The nurse teacher's pedagogical cooperation with students, the clinical learning environment and supervision in clinical practicum: a European cross-sectional study of graduating nursing students, 2022	PubMed	BMC Medical Education	Průřezová studie

(Zdroj: autorka práce, 2025)

5 PŘEHLEDOVÁ PRÁCE

Nursing students' satisfaction of the clinical learning environment: a research study

Autor: Evridiki Papastavrou, Maria Dimitriadou, Haritini Tsangari a Christos Andreou, 2016, byl publikován v časopise *BMC Nursing*.

Cíl: Cílem studie bylo prozkoumat spokojenost studentů ošetrovatelství s klinickým výukovým prostředím.

Metoda: Výzkum byl proveden kvantitativně pomocí deskriptivní korelační studie. Do vzorku bylo zařazeno 463 studentů bakalářského studia ošetrovatelství ze tří univerzit na Kypru. Vzorek tvořilo 39 % mužů a 61 % žen ve věku 18 až 34 let (průměr 21 let). Data byla sbírána s využitím škály Clinical Learning Environment, Supervision and Nurse Teacher (dále CLES + T).

Výsledky: Výsledky studie ukázaly spokojenost studentů se studijním prostředím. Studenti všeobecného ošetrovatelství byli s klinickým studijním prostředím velmi spokojeni, přičemž jejich spokojenost významně souvisela se všemi hlavními aspekty tohoto prostředí, jako je pedagogická atmosféra, styl vedení vedoucího oddělení, prostředí klinické praxe, kvalita supervize od mentorů a role učitelů ošetrovatelství. Vyšší spokojenost vykazovali především studenti, kteří měli přiděleného mentora, přičemž častější setkávání s mentorem vedlo k ještě lepšímu hodnocení studijního prostředí. Dále bylo zjištěno, že studenti prvního ročníku byli obecně spokojenější než studenti vyšších ročníků. Dále bylo zjištěno, že studenti ze soukromých univerzit byli méně spokojeni než ti ze státních. Studenti na dětských odděleních byli nejméně spokojeni. Pokud jde o způsob dohledu, studenti s efektivním individuálním mentorstvím uváděli nejvyšší průměrnou spokojenost a nejnižší spokojenost vykazovali studenti s neúspěšným dohledem mentora.

Závěr: Zjištění ukazují, že systematicky organizovaný mentorský systém pro klinickou praxi může významně přispět k lepší přípravě studentů na výkon povolání a k naplnění jejich vzdělávacích potřeb a očekávání. Pro hodnocení výuky v klinické praxi byla využita škála CLES + T.

Student satisfaction level, clinical learning environment, and tutor participation in primary care clinical placements: An observational study

Autor: Agueda Cervera-Gasch, Víctor M. Gonz'alez-Chord'a, Víctor Ortiz-Mallasen, Laura Andreu-Pejo, Desiree Mena-Tudela and Maria Jesus Valero-Chilleron, 2022, publikováno v časopise *Nurse Education Today*.

Cíl: Cílem této studie bylo vyhodnotit vztah mezi úrovní spokojenosti studentů ošetrovatelství s klinickými stážemi, kvalitou klinického vzdělávacího prostředí a mírou zapojení lektorů během klinických stáží studentů v centrech primární péče ve Španělsku.

Metoda: Použita byla metoda průřezové observační studie mezi listopadem roku 2018 a lednem roku 2019 v centrech primární péče ve Španělsku. Výzkumu se účastnili studenti druhého ročníku ošetrovatelství a jejich lektori, přičemž každý tutor vyučoval během klinické praxe v prostředí primární péče jednoho nebo dva studenty. Klinické studijní prostředí studentů bylo hodnoceno pomocí španělské verze škály CLES+T. Zapojení studentů při klinických stážích hodnotili lektori pomocí dotazníku Implication, Motivation, Satisfaction, Obstacles, Commitment (dále IMSOC), který má 33 položek v pěti dimenzích (zapojení, motivace, spokojenost, překážky, závazek) a využívá 5bodovou Likertovu škálu. Do výzkumu bylo zahrnuto 61 studentů a 45 klinických tutorů z 35 center. Většina lektorů byli registrované sestry a více než polovina měla trvalý pracovní poměr.

Výsledky: Výsledky ukázaly, že studenti hodnotili své klinické prostředí v primární péči velmi pozitivně, přičemž nejlépe vnímali podporu a vedení od svých přímých školitelů. Nejhůře byla hodnocena oblast spojená s materiálním a organizačním zázemím ošetrovatelské praxe. Celková spokojenost studentů s praxí byla vysoká a pozitivně souvisela zejména s pedagogickou atmosférou na pracovišti. Zapojení tutorů bylo celkově dobré, nejvíce se projevovalo v jejich závazku vůči studentům, avšak samotní tutoři byli se svou rolí méně spokojeni. Bylo také zjištěno, že vyšší angažovanost tutorů souvisí s lepším hodnocením vzdělávacího prostředí, což nepřímo podporuje vyšší spokojenost studentů.

Závěr: Vnímání klinického vzdělávacího prostředí i celková spokojenost studentů s klinickými stážemi v centrech primární péče byly hodnoceny jako vysoké, zatímco u tutorů byla zaznamenána nižší míra spokojenosti, přestože jejich zapojení bylo značné. Výsledky ukazují, že pedagogická atmosféra na pracovišti má zásadní vliv na spokojenost studentů

a že vyšší míra angažovanosti tutorů souvisí s lepším hodnocením vzdělávacího prostředí. Pro hodnocení výuky v klinické praxi byla využita škála CLES + T a dotazník IMSOC.

Nursing students' perception of the clinical learning environment and supervision in relation to two different supervision models – a comparative cross-sectional study

Autor: Mirjam Ekstedt, Marléne Lindblad and Anna Löfmark, 2019, publikováno v časopise *BMC Nursing*.

Cíl: Cílem této studie bylo porovnat zkušenosti studentů ošetrovatelství s klinickým výukovým prostředím a vztahy s vedoucími pracovníky v rámci dvou různých modelů vedení používaných ve švédském ošetrovatelském vzdělávání.

Metoda: Jednalo se o průřezovou studii, při které byly studenti rozděleni do dvou modelů supervize, modelu A, kde studenti pracují ve dvojicích a jsou supervizováni mentorem, a modelu B tradiční supervize, ve které každý student sleduje mentora při jeho práci v rámci ošetrovatelské péče. Studie byla provedena v rámci programu ošetrovatelství na vysoké škole ve Švédsku během klinické praxe studentů 3. a 4. semestru. Do studie bylo zapojeno 244 studentů z toho 170 v modelu A a 74 v modelu B. Průměrný věk studentů činil 28 let. Data byla shromážděna pomocí hodnotící škály CLES+T a druhého dotazníku vyvinutého pouze pro tuto studii za účelem získání podrobnějších informací o tom, jak studenti vnímali organizaci a obsah supervize.

Výsledky: Celkově měli studenti pozitivní zkušenosti s klinickým vzdělávacím prostředím v obou modelech supervize. Model A dosahoval ve více oblastech lepších výsledků než model B. Studenti v modelu A uváděli vyšší míru samostatnosti, komplexnější pohled na péči o pacienty, vstřícný a ochotný personál, zájem o jejich vzdělávání a vnímání oddělení jako dobrého učebního prostředí. Počet mentorů na jednoho studenta se značně lišil jak v modelu A, kde měli studenti určeného „mentora dne“, tak v modelu B, kde se mentor mohl měnit z jednoho dne na druhý. Naproti tomu model B, i když byl hodnocen příznivě, vykazoval menší zapojení učitele do týmu a méně jasnou strukturu supervize.

Závěr: Model A poskytoval strukturovanější, více spolupracující a interaktivní prostředí, které podporovalo profesní růst studentů efektivněji než model B. Dobré vzdělávací prostředí pro studenty během klinických praxí je podmíněno pedagogickou atmosférou, v níž se zaměstnanci aktivně zajímají o jejich vedení a také úzkou spoluprací mezi mentory a učiteli ošetrovatelství. Model A byl studenty hodnocen lépe než model B, zejména díky jasné struktuře supervize, ochotě a motivaci personálu studenty vzdělávat, většímu zapojení

učitele ošetrovatelství a lepšímu propojení teorie s praxí. Pro hodnocení výuky v klinické praxi byla využita škála CLES + T a dotazník konstruovaný pro tuto studii.

Nursing students' perceptions on clinical learning environment and mental health: a multicenter study

Autor: Gul Sahin Karaduman, Gizem Kubat Bakir, Maria Margarida Santana Fialho Sim-Sim, Tulay Basak, Sonay Goktas, Aelita Skarbalienė, Indrė Brasaitė-Abromė and Manuel José Lopes, 2022, publikováno v časopise *Revista Latino-Americana de Enfermagem*.

Cíl: Cílem této studie bylo zjistit, jak studenti ošetrovatelství z veřejných univerzit ve třech zemích Evropské unie vnímají své duševní zdraví a prostředí, ve kterém probíhá jejich klinická výuka.

Metoda: Průřezová, multicentrická, popisná studie realizována mezi květnem 2019 a únorem 2020. Studie se účastnilo celkem 571 studentů z Turecka (207), Litvy (178) a Portugalska (186). Data byla sbírána pomocí demografického dotazníku, škály CLES+T a dotazníku Mental Health Continuum Short Form (dále MHC-SF).

Výsledky: Klíčovými pozitivními faktory ovlivňujícími zkušenost studentů při praktické výuce jsou kvalitní supervizní vztahy, aktivní role mentorů a příznivé učební prostředí. Studenti z Portugalska a tyto aspekty hodnotili nejlépe, zatímco studenti z Turecka vnímali prostředí méně pozitivně. Významnou roli hrála také mentální pohoda studentů, která byla pozitivně spojena s lepším hodnocením všech tří oblastí.

Závěr: Studie ukázala, že klinické vzdělávací prostředí výrazně ovlivňuje mentální zdraví studentů ošetrovatelství. Vnímání prostředí, supervize a role učitele bylo spojeno s věkem, pohlavím a zejména mentálním zdravím. Pedagogové by měli věnovat pozornost specifickým potřebám studentů a podporovat jejich mentální pohodu pro lepší úspěch v klinické praxi. Pro hodnocení výuky v klinické praxi byla využita škála CLES + T a dotazník MHC-SF.

Clinical education and training of student nurses in four moderately new European Union countries: Assessment of students' satisfaction with the learning environment

Autor: Ileana Antohe, Olga Riklikiene, Erna Tichelaarm and Mikko Saarikoski, 2016, publikováno v časopise *Nurse Education in Practice*.

Cíl: Analyzovat situaci klinických praxí studentů všeobecného ošetrovatelství a zhodnotit jejich spokojenost s učebním prostředím se zaměřením na zkušenosti studentů a modely dohledu při praktické výuce.

Metoda: Výzkum byl realizován formou kvalitativní průřezové studie. Jako výzkumný nástroj byla použita část standardizovaného dotazníku CLES+T. Výzkumný soubor tvořilo 418 studentů bakalářského studijního programu všeobecné ošetrovatelství ze čtyř zemí (Česká republika, Maďarsko, Litva a Rumunsko). Klinická praxe tvořila alespoň polovinu délky jejich studia, přičemž praxe byla organizována převážně v nemocnicích, zejména na interních, chirurgických a pediatrických odděleních.

Výsledky: Studenti hodnotili své klinické prostředí pozitivně a uváděli vysokou míru spokojenosti jak s učebním prostředím, tak s dohledem během praxe. Nejčastěji byl používán model skupinové supervize, přičemž nejvyšší spokojenost byla zaznamenána u studentů s individuálním dohledem ze strany ošetrovatelského personálu, zatímco nejméně spokojeni byli ti bez jakéhokoliv dohledu. Důležitým faktorem spokojenosti byla také profesní kvalifikace supervizora, přičemž studenti preferovali dohled zkušených sester. Delší délka stáží rovněž přispívala k vyšší spokojenosti. Více než polovina studentů uvedla, že se během klinické stáže setkala se svým učitelem z fakulty alespoň třikrát, avšak část studentů žádné setkání neměla.

Závěr: Studie doporučuje posílit zapojení klinických sester do role supervizorů, preferovat individuální formu dohledu před skupinovou, prodloužit délku klinických stáží a zajistit pravidelný kontakt studentů s učiteli z vysoké školy během praxe. Tyto kroky mohou přispět nejen ke zvýšení spokojenosti studentů, ale i k rozvoji jejich profesní identity a kvalitní přípravě na výkon povolání. Pro hodnocení výuky v klinické praxi byla využita škála CLES + T.

Experiences of the clinical learning environment in peer learning: A mixed method study from bachelor students' and main preceptors' perspectives

Autor: Anna Josse-Eklund, Elisabeth Carlson, Christina Sundin-Andersson and Cecilia Olsson, 2022, publikováno v časopise *Nordic Journal of Nursing Research*.

Cíl: Cílem této studie bylo popsat zkušenosti studentů všeobecného ošetrovatelství a jejich mentorů s klinickým vzdělávacím prostředím během modelu vrstevnického učení (peer learningu) na geriatrických odděleních.

Metoda: Studie byla navržena jako smíšená metoda s cílem ověřit výsledky z kvantitativní i kvalitativní části. Výzkum probíhal na dvou geriatrických výukových odděleních ve Švédsku. Výzkumnou skupinu tvořilo 23 studentů a čtyři hlavní mentoři. Kvalitativní data byla získávána pomocí škály CLES+T a kvantitativní data byla shromážděna prostřednictvím rozhovorů se skupinami studentů.

Výsledky: Studie ukázala několik pozitivních i slabších faktorů. Mezi silné stránky patřil pevný vztah mezi studenty a mentory, který byl hodnocen velmi pozitivně. Studenti oceňovali příjemnou a bezpečnou pedagogickou atmosféru, kde personál znal jejich jména a aktivně se zajímal o jejich vzdělávání. Učení mezi vrstevníky pomohlo studentům rychleji se adaptovat na oddělení, lépe se zapojit do péče a zažít reálné učební situace. Slabší stránky zahrnovaly omezený kontakt studentů s vedoucími oddělení, což se projevilo nízkým hodnocením v oblasti stylu vedení a komplikovaný dokumentační systém, který ztěžoval studentům efektivní zaznamenávání péče.

Závěr: Klinické vzdělávací prostředí v rámci peer learningu bylo studenty hodnoceno převážně pozitivně. Blízký kontakt studentů s pacienty, personálem a zejména s hlavními mentory podporuje autentické učení a profesní rozvoj. Doporučuje se zapojit do supervize studentů všechny členy týmu a více zviditelnit roli vedoucích oddělení, aby lépe podporovali růst studentů. Pro hodnocení výuky v klinické praxi byla využita škála CLES+T a kvantitativní metoda rozhovoru s participanty (mentoři a studenti).

The nurse teacher's pedagogical cooperation with students, the clinical learning environment and supervision in clinical practicum: a European cross-sectional study of graduating nursing students

Autor: Camilla Strandell-Laine, Leena Salminen, Katrín Blöndal, Pilar Fuster, Susan Hourican, Sanna Koskinen¹, Helena Leino-Kilpi, Eliisa Löyttyniemi, Juliane Stubner, Marija Truš and Arja Suikkala, 2022, publikováno v časopise *BMC Medical Education*.

Cíl: Cílem studie bylo zjistit a porovnat, jak absolventi ošetrovatelství vnímají spolupráci učitelů, prostředí klinické praxe a supervizi během své klinické praxe, a také analyzovat faktory ovlivňující tyto zkušenosti.

Metoda: Byla použita průřezová srovnávací mezinárodní studie. K měření byla využita modifikovaná škála CLES+T, rozšířená o novou podškálu zaměřenou na pedagogickou spolupráci učitelů ošetrovatelství se studenty. V letech 2018–2019 vyplnil online dotazník výběrový soubor absolventů, celkem 1796 studentů, ošetrovatelství z Finska, Německa, Islandu, Irska, Litvy a Španělska.

Výsledky: Výsledky ukázaly, že studenti měli obecně pozitivní zkušenosti se spoluprací s učiteli ošetrovatelství, přičemž nejvyšší hodnocení bylo zaznamenáno ve Španělsku a nejnižší v Irsku. Nejvíce pozitivně studenti hodnotili individuální dohled učitelů a jejich schopnost snižovat stres. Také zkušenosti s klinickým vzdělávacím prostředím a supervizí byly pozitivní, přičemž nejvyšší spokojenost byla opět ve Španělsku a nejnižší v Německu. Mezi faktory, které pozitivně ovlivnily zkušenosti studentů, patřila přítomnost individuálního mentora, zapojení učitele do supervize a vysoká spokojenost s teoretickým studiem.

Závěr: Bylo zjištěno že střední pozitivní korelace mezi spoluprací s učitelem a kvalitou klinického vzdělávacího prostředí, což naznačuje, že lepší pedagogická podpora přispívá ke kvalitnějšímu vzdělávacímu prostředí a lepším zkušenostem studentů během klinické praxe. Pro hodnocení výuky v klinické praxi byla využita rozšířená škála CLES + T.

6 DISKUSE

Bakalářská práce se věnuje přehledu faktorů, které pozitivně ovlivňují studenty při praktické výuce, včetně nástrojů a metod hodnocení praktické výuky.

Po analýze sedmi výše uvedených studií vyplývá, že nejčastějšími faktory, které pozitivně ovlivňují studenty při praktické výuce, jsou **pedagogická atmosféra a dohled mentora**. Tyto dva faktory významně korelovali se spokojeností studentů (Papastavrou et al., 2016). Také studenti s přiděleným mentorem, kteří měli častější **supervizní setkání**, hodnotili prostředí výrazně pozitivněji, což podpořilo celkový pohled na praktickou výuku. Cervera-Gasch et al. (2022) ve své studii rovněž vyjádřili vysokou spokojenost studentů s prostředím v praktické výuce, a to se silnou pozitivní korelací mezi pedagogickou atmosférou mentora a supervizním hodnocením praxe. Podobné tvrzení říká i Špirudová (2015), která uvádí, že pozitivní prostředí je úzce propojeno s organizační strukturou a přístupem vedoucích pracovníků. Pozitivní prostředí pomáhá budovat důvěru mezi studenty a mentory, což souvisí s pedagogickou atmosférou a pomáhá v efektivním učení. Antohe et al. (2016) předchozí uvedené studie rozšířil o další faktory. Výsledkem je pozitivní vnímání praktické výuky studenty, kteří měli dohled zdravotnického personálu než ti, kteří jej neměli. Nejvíce spokojení byly studenti s **individuální vedením praxe**. Také byla pro studenty podstatná **kvalifikace supervizora**, kdy preferovali dohled zkušených sester. Jako důležitý faktor byla studenty vnímána i **délka praktické výuky**, kdy studenti, kteří měli praktickou výuku na konkrétním oddělení delší časový rozsah, hodnotili praxi více pozitivně. Delší pobyt na oddělení, přispívá podle autorů studie k přijetí studenta do pracovního kolektivu sester. Student se tak cítí součástí týmu.

V oblasti supervize Ekstedt et al. (2019), uvedli ve své studii dva modely vedení. Studenti v modelu A absolvovali výuku ve dvojicích s „mentorem dne“, který je vedl po celou dobu praxí a sami vykonávali péči o své pacienty. Model B byl tradiční model, kde měl každý student jednoho **osobního mentora**, kterého doprovázeli při provádění ošetrovatelské péče. Mentor v modelu B se mohl ze dne na den změnit. Oba modely byly studenty vnímány pozitivně, ale model A dosáhl v hodnocení lepších výsledků, zejména v oblastech spolupráce mezi studenty, mentorem a strukturou supervize. Studenti v modelu A měli vyšší pocit samostatnosti, komplexnější chápání péče.

Strandell-Laine et al. (2022) ve výzkumu uvádí, že pozitivním zkušenostem studentů přispívaly zejména **stabilní vedení „Implication, Motivation, Satisfaction, Obstacles and**

Commitment“, aktivní účast učitele na supervizi a teoretická příprava. Pozitivní a bezpečné prostředí umožňuje celostní rozvoj a je nezbytné pro efektivní učení a formování profesní identity. Na vztahu, mentálního zdraví, stresu a duševní pohody upozorňuje i studie Karaduman et al. (2022) která uvádí, že klíčovými pozitivními faktory ovlivňujícími zkušenost studentů při praktické výuce jsou **kvalitní supervizní vztahy, aktivní role mentorů a příznivé učební prostředí**. Tyto tři oblasti byly pozitivně asociovány s mentálním zdravím studentů, jelikož pohoda studentů byla pozitivně spojena s lepším hodnocením všech tří oblastí. Tato zjištění dokazují, že klinické vzdělávací prostředí výrazně ovlivňuje mentální zdraví studentů ošetrovatelství. Tyto poznatky můžeme interpretovat v souladu s teorií, že stres a psychická zátěž vedou k snížené efektivitě učení. Studenti, kteří vnímají prostředí jako bezpečné a podporující, prokazují vyšší motivaci i schopnost reflektovat. Studie Josse-Eklund et al. (2022), autoři ve své studii použili škálu CLES+T včetně doplňujících rozhovorů, došli k závěru, že význam podpůrného a respektujícího prostředí, kde mají studenti možnost aktivně se zapojit a cítit se bezpečně, pozitivně ovlivňuje jejich profesní rozvoj i psychickou pohodu. Mezi klíčové pozitivní aspekty patřil pevný a důvěryhodný **vztah mezi studenty a jejich mentory**, kteří studenti hodnotili velmi kladně. Oceňovali také **přátelskou a bezpečnou atmosféru během výuky**, kde personál zná jejich jména a aktivně podporuje jejich vzdělávací proces.

Kvantitativního šetření, formou rozhovorů ve své závěrečné práci využila také Škrdletová (2023), kde všichni z deseti respondentů uvedli jako nejdůležitější faktor ovlivňující spokojenost na praxi **personál a kolektiv**, což je v souladu s tvrzením ostatních studií. Ovšem i přesto, že je mentoring a supervize často uváděna jinými studiemi jako důležitý faktor ovlivňující spokojenost studentů na praxi, toto šetření poukazuje na absenci mentoringu a supervizi (Škrdletová, 2023).

Jak potvrzují dohledané a v této práci uváděné studie patří mentorství a supervize mezi faktory, jsou-li dobře organizované a vedené, které přispívají k pozitivnímu prostředí v klinické praxi (např. Strandell-Laine et al. 2022, Karaduman et al. 2022, Ekstedt et al., 2019).

Ve vybraných studiích za účelem této práce jsou nejčastěji používaným nástrojem pro hodnocení kvality klinické výuky je škála CLES+T, případně její modifikované verze. Tento nástroj se objevil ve všech analyzovaných studiích (Papastavrou et al., 2016; Antohe et al., 2016; Cervera-Gasch et al., 2022; Ekstedt et al., 2019; Karaduman et al., 2022; Josse-Eklund et al., 2022; Strandell-Laine et al., 2022), jelikož je mezinárodně uznávaným

standardem pro měření spokojenosti studentů s klinickým prostředím. CLES+T byl validován v roce 2017 pro Slovenskou republiku, jako platný a spolehlivý nástroj, který může být užitečný pro hodnocení praktického vzdělávání v klinické praxi (Gurková, Žiaková, Vörosövä et al., 2018).

7 NÁVRH DOPORUČNÍ PRO KLINICKOU PRAXI

Jako doporučení pro praxi uvádíme možnost budoucího využívání škály CLES+T, s využitím kombinace dalších metod hodnocení praktické výuky v rámci supervizního setkání mentorů a studentů. Škála CLES+T byla validována pro slovenské prostředí, které je velmi podobné našim vzdělávacím a kulturním podmínkám.

ZÁVĚR

Teoretická část bakalářské práce se zabývá historickým vývojem ošetrovatelství a vzděláváním všeobecných sester. Dále strukturou studijního programu, kde je praktická výuka klíčovou součástí přípravy na budoucí povolání. Jsou zde popsány formy teoretické a praktické výuky, význam klinického prostředí pro rozvoj znalostí a dovedností, úloha mentora a supervize, vliv pozitivního prostředí na motivaci a výkon studentů a také aspekty psychické a fyzické zátěže. Praktická část práce byla vedena formou přehledové práce, kdy byly vyhledány, analyzovány a vyhodnoceny odborné publikace, se zaměřením na hodnocení vnímání klinické praxe studenty.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo analyzovat faktory z vybraných zdrojů, které pozitivně ovlivňují studenty při praktické výuce. Vedlejším cílem bylo vyhledání nástrojů, metod hodnocení praktické výuky.

Na základě analýzy vybraných studií lze shrnout, že pozitivně ovlivňují studenty při praktické výuce pedagogická atmosféra, stabilní vedení a dohled mentora, osobní mentor, supervizní setkání, individuální vedením praxe a příznivé učební prostředí. Velmi důležitými faktory, které přispívají k mentální pohodě, jsou dle dohledaných studií, vztah mezi studenty a jejich mentory, přátelská a bezpečná atmosféra během výuky, kde se student cítí v kolektivu sester jako platný člen týmu.

Celkově dohledané výsledky potvrzují význam pozitivního prostředí (well-beingu) jako základních pilířů úspěšné klinické praxe.

Pro naplnění vedlejšího cíle této práce, byl v analyzovaných studiích dohledán jako nejčastější hodnotící nástroj pro hodnocení praktické výuky v klinické praxi, škála CLES+T. Výhodou CLES+T je jeho mezinárodní validace a možnost srovnání výsledků napříč zeměmi a různým výukovým prostředím. Většina studií jej použila formou standardizovaného dotazníku s Likertovou škálou, což umožňuje kvantitativní vyhodnocení a statistické porovnání. Limitací může být, že CLES+T zachycuje převážně percepci studentů, nikoli objektivní ukazatele kvality výuky, což může vést k ovlivnění výsledků subjektivními faktory (osobní sympatie k mentorovi, individuální očekávání). Kombinace CLES+T s kvalitativními metodami, umožňuje zachytit hlubší souvislosti a neformální aspekty výuky, které kvantitativní přístup často přehlíží.

Jako další dohledaný nástroj pro hodnocení praktické výuky uvádíme MHC-SF. Tento nástroj měří úroveň psychické pohody studenta a umožňuje zkoumat souvislosti mezi

kvalitou klinického prostředí a mentálním zdravím. Nevýhodou je, že MHC-SF není primárně navržen pro oblast zdravotnického vzdělávání.

Tyto poznatky potvrzují, že komplexní hodnocení klinické výuky vyžaduje někdy kombinaci více metod a zaměření jak na odbornou, tak i na psychosociální podporu studentů.

Vzhledem k rozsáhlé problematice hodnocení praktické výuky je v Příloze 1 uvedena tabulka k porovnání použitých nástrojů a metod v dohledaných a uváděných studiích v této přehledové práci.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ANTOHE, Ileana; RIKLIKIENE, Olga; TICHELAAR, Erna a SAARIKOSKI, Mikko, 2016. Clinical education and training of student nurses in four moderately new European Union countries: Assessment of students' satisfaction with the learning environment. Online. *Nurse Education in Practice*. Vol. 17, s. 139-144. ISSN 1471-5953. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2015.12.005>. [cit. 2025-08-14].

BEHARKOVÁ, Natália a kol, 2023. Metodika ke zpracování závěrečné práce pro vybrané nelékařské zdravotnické obory. Online. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita: Elportál. ISBN 978-80-280-0462-0. Dostupné z: <https://is.muni.cz/elportal/?id=2303757>. [cit. 2025-08-13].

CERVERA-GASCH, Agueda; GONZÁLEZ-CHORDÁ, Víctor M.; ORTIZ-MALLASEN, Víctor; ANDREU-PEJO, Laura; MENA-TUDELA, Desiree et al., 2022. Student satisfaction level, clinical learning environment, and tutor participation in primary care clinical placements: An observational study. Online. *Nurse Education Today*. Vol. 108, s. 105156. ISSN 0260-6917. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2021.105156>. [cit. 2025-08-14].

ČESKO. Vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. Online. Roč. In: *Zákony pro lidi*, 2005. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-39>. [cit. 2025-08-08].

ČESKO. Zákon č. 96/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). Online. Roč. In: *Zákony pro lidi*, 2004. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-96>.

EKSTEDT, Mirjam; LINDBLAD, Marlène a LÖFMARK, Anna, 2019. Nursing students' perception of the clinical learning environment and supervision in relation to two different supervision models – a comparative cross-sectional study. Online. *BMC Nursing*. Vol. 18, no. 1. ISSN 1472-6955. Dostupné z: <https://doi.org/10.1186/s12912-019-0375-6>. [cit. 2025-08-14].

EVROPSKÁ KOMISE, 2022. Evropský kreditní systém pro vysokoškolské vzdělávání (ECTS). Online. European Commission. Dostupné z: <https://education.ec.europa.eu/cs/education-levels/higher-education/inclusive-and-connected-higher-education/european-credit-transfer-and-accumulation-system>. [cit. 2025-08-13].

GURKOVÁ, Elena a ZELENÍKOVÁ, Renáta, 2017. *Klinické prostředí v přípravě sester: organizace, strategie, hodnocení*. Sestra. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-0583-0.

GURKOVÁ, Elena a ZELENÍKOVÁ, Renáta, 2018. Nursing students' perceived stress, coping strategies, health and supervisory approaches in clinical practice: A Slovak and Czech perspective. Online. *Nurse Education Today*. Vol. 65, s. 4-10. ISSN 0260-6917. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.02.023>. [cit. 2025-08-08].

GURKOVÁ, Elena; ŽIAKOVÁ, Katarína; VÖRÖSOVÁ, Gabriela; KADUČÁKOVÁ, Helena a BOTÍKOVÁ, Andrea, 2018. Validating the clinical learning environment and supervision and nurse teacher scale (CLES T scale) in Slovakia. Online. *Kontakt*. Vol. 20, no. 1, s. e3-e10. ISSN 1212-4117. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.kontakt.2017.09.003>. [cit. 2025-08-13].

HUMPL, Lukáš a CHARVÁTOVÁ, Hana, 2024. ZPRÁVA O ČINNOSTI SPIS 2024. Online. In: Ministerstvo zdravotnictví České republiky. Dostupné z: https://mzd.gov.cz/wp-content/uploads/2025/02/Zprava-o-cinnosti-SPIS-za-rok-2024_final_13_02_2025.pdf. [cit. 2025-08-13].

JOSSE-EKLUND, Anna; CARLSON, Elisabeth; SUNDIN-ANDERSSON, Christina a OLSSON, Cecilia, 2022. Experiences of the clinical learning environment in peer learning: A mixed method study from bachelor students' and main preceptors' perspectives. Online. *Nordic Journal of Nursing Research*. Vol. 43, no. 1. ISSN 2057-1585. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/20571585221126597>. [cit. 2025-08-14].

KARADUMAN, Gul Sahin; BAKIR, Gizem Kubat; SIM-SIM, Maria Margarida Santana Fialho; BASAK, Tulay; GOKTAS, Sonay et al., 2022. Nursing students' perceptions on clinical learning environment and mental health: a multicenter study. Online. *Revista Latino-Americana de Enfermagem*. Vol. 30. ISSN 1518-8345. Dostupné z: <https://doi.org/10.1590/1518-8345.5577.3528>. [cit. 2025-08-14].

KRÁTKÁ, Anna, 2016. *Základy pedagogiky a edukace v ošetrovatelství: studijní texty*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. ISBN 978-80-7454-635-8. Dostupné také z: <http://kramerus.medvik.cz/search/handle/uuid:MED00194380-678f1573-2453-45ae-8d18-93aef0376a9f>.

KUTNOHORSKÁ, Jana, 2010. *Historie ošetrovatelství*. Sestra. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3224-4.

LEOW, Kenneth; LEOW, Serena; CHEE, Kwan Foong a WOON, Chin Ong, 2024. The Role of Positive Psychology in Promoting Student Well-Being. Online. *Advances in Educational Marketing, Administration, and Leadership*. s. 1-18. ISBN 9798369314555. ISSN 2326-9022. Dostupné z: <https://doi.org/10.4018/979-8-3693-1455-5.ch001>. [cit. 2025-08-14].

MAREŠ, J., 2013. Přehledové studie: jejich typologie, funkce a způsob vytváření. Online. *Pedagogická orientace*. Roč. 23, č. 4, s. 427-454. ISSN 1805-9511. Dostupné z: <https://doi.org/10.5817/pedor2013-4-427>. [cit. 2025-08-08].

MZČR, 2011. Věstník 2/2011, Certifikovaný Kurz – Mentor klinické praxe ošetrovatelství a porodní asistence. Online. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR. Dostupné z: <https://mzd.gov.cz/wp-content/uploads/wepub/8862/19862/Certifikovan%C3%BD%20kurz%20-%20MENTOR%20KLINICK%C3%89%20PRAXE%20O%C5%A0ET%C5%98OVATELSTV%C3%8D%20A%20PORODN%C3%8D%20ASISTENCE.pdf> [cit. 2025-08-13].

MZČR, 2021. Věstník 6/2021, Koncepce ošetrovatelství. Online. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/koncepce-osetrovatelstvi/>. [cit. 2025-08-08].

MZČR, 2021. Věstník 9/2021, Kvalifikační standard přípravy na výkon zdravotnického povolání Všeobecná sestra. Online. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR. Dostupné z: <https://mzd.gov.cz/wp-content/uploads/wepub/16448/35678/KS-V%C5%A1eobecn%C3%A1-sestra.pdf> [cit. 2025-08-13].

PAPASTAVROU, Evridiki; DIMITRIADOU, Maria; TSANGARI, Haritini a ANDREOU, Christos, 2016. Nursing students' satisfaction of the clinical learning environment: a research study. Online. *BMC Nursing*. Vol. 15, no. 1. ISSN 1472-6955. Dostupné z: <https://doi.org/10.1186/s12912-016-0164-4>. [cit. 2025-08-14].

PLEVOVÁ, Ilona, 2018. *Ošetrovatelství I. 2.*, přepracované a doplněné vydání. Sestra. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-0888-6.

RELOVSKÁ, Martina; MROSKOVÁ, Slávka a BOGUSKÁ, Danko, 2020. *Know-how lektora klinické praxe*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-2219-6.

SRB, Vladimír; FELCMANOVÁ, Lenka a PÝCHOVÁ, Silvie, 2021. *Jak zlepšovat učení, wellbeing a rovné šance žáků v ČR prostřednictvím středního článku a dalších opatření: zkušenosti a návrhy z prvního roku projektu Partnerství pro vzdělávání 2030*. Online. Praha: SKAV – Stálá konference asociací ve vzdělávání. ISBN 978-80-907826-1-7. [cit. 2025-08-10].

STRANDELL-LAINE, Camilla; SALMINEN, Leena; BLÖNDAL, Katrín; FUSTER, Pilar; HOURICAN, Susan et al., 2022. The nurse teacher's pedagogical cooperation with students, the clinical learning environment and supervision in clinical practicum: a European cross-sectional study of graduating nursing students. Online. *BMC Medical Education*. Vol. 22, no. 1. ISSN 1472-6920. Dostupné z: <https://doi.org/10.1186/s12909-022-03445-0>. [cit. 2025-08-14].

ŠKRDLETOVÁ, Adéla, 2023. *Odborná praxe pohledem studenta ošetrovatelství*. Bakalářská práce. JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUĎJOVICÍCH, Zdravotně sociální fakulta.

ŠPIRUDOVÁ, Lenka, 2015. *Doprovázení v ošetrovatelství II: doprovázení sester sestrami, mentorování, adaptační proces, supervize*. Sestra. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5711-7.

VEČERKOVÁ, Denisa; GILCHRIST, Andrea; RIAD, Abanoub a POKORNÁ, Andrea, 2025. Examining work ability in nursing students: The role of job demand, control, and social support. Online. *Nurse Education in Practice*. Vol. 86, s. 104404. ISSN 1471-5953. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2025.104404>. [cit. 2025-08-08].

VENGLÁŘOVÁ, Martina, 2013. *Supervize v ošetrovatelské praxi*. Sestra. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-802-4740-829.

WATERS, L. a LOTON, D., 2019. SEARCH: A Meta-Framework and Review of the Field of Positive Education. Online. *International Journal of Applied Positive Psychology*. Vol. 4, no. 1, s. 1-46. ISSN 2364-5040. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s41042-019-00017-4>. [cit. 2025-08-14].

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Výzkumná otázka č. 1.....	25
Tabulka 2 Výzkumná otázka č. 2.....	26
Tabulka 3 Přehled článků zvolených pro zpracování praktické části	30

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AJ	Anglický jazyk
Bc.	Bakalář
BMC	BioMed Central Ltd
CLES + T	Clinical Learning Enviroment, Supervision and Nurse Teacher
č.	číslo
ČJ	Český jazyk
DiS.	Diplomovaný specialista
ECTS	European Credit Transfer and Accumulation System
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
Et al.	a další
IMSOC	Implication, Motivation, Satisfaction, Obstacles, Commitment
kol.	kolektiv
MHC-SF	Mental Health Continuum Short Form
MZČR	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
např.	například
ORL	Otorinolaryngologie
PICO (TS)	Population, Intervention, Comparasion, Outcome, Time, Setting
s.	strana
Sb.	sbírky
SPIS	Systém psychosociální intervenční služby
Sv.	svatý
SZŠ	Střední zdravotnická škola
tzv.	takzvaně
VOŠ	Vyšší odborná škola

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Porovnání použitých nástrojů hodnocení klinické praxe

PŘÍLOHA P I: POROVNÁNÍ POUŽITÝCH NÁSTROJŮ HODNOCENÍ KLINICKÉ PRAXE

Nástroj/metoda	Hlavní zaměření	Výhody	Nevýhody	Vhodné použití
CLES+T	Hodnocení klinického prostředí, supervize a role učitele	Mezinárodní validace, snadná administrace, srovnatelnost dat	Subjektivní, nehodnotí psychickou pohodu	Srovnávání institucí, monitoring kvality prostředí
MHC-SF	Duševní pohoda studentů	Nový rozměr hodnocení, psychosociální souvislosti	Není specifický pro zdravotnické vzdělávání	Zkoumání vztahu prostředí a well-being
Kvalitativní metody	Subjektivní zkušenost, kontext	Hluboký vhled, zachycení jemných aspektů	Časová náročnost, omezená zobecnitelnost	Doplňkové hodnocení k dotazníkům

(Zdroj: autorka práce, 2025)